

7 февруари 2024 г.

Омбудсманът алармира за лавина от жалби за безплатното саниране и новото 20%-то самоучастие

Омбудсманът Диана Ковачева изпрати отново писмо до министъра на регионалното развитие и благоустройството Андрей Цеков, на енергетиката Румен Радев, на финансите Асен Василев и до изпълнителния директор на Агенцията по устойчиво енергийно развитие Ивайло Алексиев, в което алармира за лавина от жалби и възражения на сдружения на собственици и общини заради отхвърлените проекти за безплатно саниране на жилищни сгради.

Хората са против резултатите от класирането на предложенията за изпълнение на инвестиция (ПИИ) по процедура BG-RRP-4.023 „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на жилищния сграден фонд – етап I“ за безвъзмездно саниране.

„Гражданското недоволство е масово и засяга широк кръг проблеми – от самото конструиране на процедурата и начина на разгласяването ѝ, до прилагането на всеки един от етапите и обявяването на резултатите от класирането“, пише омбудсманът.

Проф. Ковачева настоява да ѝ бъде предоставена информация за резултатите от извършените до момента проверки, в т.ч. на сертификатите за енергийна ефективност, за нарушенията по конкретни жалби и възражения на сдруженията на собствениците, както и за предприетите мерки за осигуряване възможността на гражданите за справедливо участие в процедурата по етап I.

Омбудсманът подчертава, че все още няма яснота на поставените от нея въпроси в предходно писмо от 11 януари т.г., в което препоръча провеждането на разяснителна кампания, включително на възможностите гражданите да получат финансиране за постигане на енергийна ефективност на сградите си, както и за подпомагане на участието в процеса на енергийно бедните граждани.

„Необходимо е да се извърши анализ на алтернативите, в т.ч. и на възможностите за пренасочване на финансови средства, от допустими източници съобразно критериите за осигуряване на приоритетно енергийно обновяване на сградния фонд по механизма на Решение за задължаване на Министерския съвет да промени плана за възстановяване и устойчивост в част енергетика. По-конкретно с т. 4 от решението се възлага на Министерския съвет чрез заместник министър-председателя по управление на европейските средства, чрез Централно координационно звено и в съответствие с чл. 21 на

Регламент 2021/241 да осигури пренасочване на всички текущо спестени средства при изпълнение на проектите от Националния план за възстановяване и устойчивост, включително при тяхно приключване и/или прекратяване към „Зелена България“, компонент 4. Нисковъглеродна икономика, Проект „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на жилищния сграден фонд“, пише омбудсманът.

Общественият защитник настоява да се знае и какви са реалните възможности за осигуряване и на други финансови инструменти за участие - при равнопоставени и недискриминационни условия, на сдруженията на собствениците, които са в резервните списъци за етап II, но нямат финансова възможност за изискващото се 20% самоучастие, но вече са инвестирали средства за енергийно обследване и технически паспорти.

„Официално бе заявена позиция да бъдат положени усилия за реструктуриране на ресурса по плана REPowerEU, така че да бъде използван за увеличение на средствата по програма за саниране“, допълва омбудсманът.

В писмото си проф. Ковачева и този път прави обобщение на оплакванията за несправедливо разпределение на средствата между регионите в страната, между общините и между проектите в отделни общини, което оставя най-нуждаещите се от енергийно обновяване жилищни сгради извън кръга на одобрените предложения.

Общественият защитник подчертава, че сдруженията на собствениците възразяват против качеството на енергийното обследване и липсата на контрол върху сертификатите за енергийна ефективност от обследването, извършвано, в някои случаи от енергийни одитори с недостатъчна компетентност, което е причина за неправилна оценка за текущото състояние на сградите. Посочват, че при енергийното обследване се залагат неверни входни данни и се определя неточно процентът на енергийно спестяване; допускат се драстични разлики при оценяването на еднотипни жилищни блокове.

Омбудсманът допълва, че сдруженията алармират за неспазване на целта на процедурата и на насоките за кандидатстване при оценяването на проектите от общините: класиране на проекти за ниско етажни сгради с малко обитатели, в сравнително по-добро енергийно състояние, или частични проекти – само за някои от входовете на сгради; увеличаване в пъти от общините (без да е ясно на какво основание) на количествено-стойностната сметка за енергоспестяващите мерки в доклада за енергийна ефективност, водещо до намаляване на точките за ефективност на инвестицията; класиране на проекти, за които няма регистрирани енергийни обследвания в АУЕР към 28 декември 2023 г.; неиздаването на решения за класиране, които според насоките са годните за оспорване административни актове.

Хората недоволстват от информационна кампания, която внушава, че всички кандидати ще бъдат одобрени, щом предложенията са в рамките на определения лимит за общината, което се оказва погрешно.

„Исканията са за проверка на сертификатите от енергийното обследване, преразглеждане на списъците с класираните проекти и възстановяване на разходите във връзка с участието в процедурата на собствениците, предвид заблуждаващата информационна кампания. Настоява се за осигуряване от държавата на допълнителен кредитен ресурс за самоучастие в следващия етап; за преразглеждане на тежестта на процентното участие на собствениците в СС“, обобщава омбудсманът.

Освен това проф. Ковачева подчертава, че към нея се обръщат с възражения и представители на местната власт. В институцията на омбудсмана е постъпила декларация от името на 14 общини от Общинска мрежа за енергийна ефективност ЕкоЕнергия. Това са общините Берковица, Бургас, Габрово, Добрич, Етрополе, Крушари, Кула, Кюстендил, Лом, Лясковец, Павликени, Смолян, Троян и Ямбол. В нея местните власти настояват за прозрачност и достъп до информация за класирането на всяка сграда в страната; за осигуряване на безвъзмездно финансиране за всички сгради, които са в резервния списък; за създаване на действаща програма с грантово финансиране и възможности за безлихвен кредит за гражданите.

Има и други общини, които търсят съдействие от проф. Ковачева – от община Брацигово посочват, че и трите подадени проектни предложения са останали в резервния списък и настояват за преразглеждане на класирането и осигуряване на допълнителен финансов ресурс за тези предложения, като приоритетно се класират проектите от селските общини.

Община Плевен пък оспорва резултатът на конкретно предложение за многофамилна жилищна сграда (ж.к. Дружба №131), изразяват несъгласие със становището на оценителната комисия и очакват проверка и одобряване за финансиране.

От Община Царево категорично не са съгласни с резултатите на подадени 16 предложения, останали в резервния списък, и също настояват за преразглеждане на класирането и осигуряване на допълнителен финансов ресурс.

В писмото си омбудсманът подчертава необходимостта от допълнителни разяснения и насоки за участие в Процедура LG-RRP-4.024 „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на жилищния сграден фонд - етап II“, т. 12 „Собствено финансиране“.

„Жалбите на сдруженията свидетелстват за нееднозначен подход на общинските администрации по въпроса към кой момент следва да е налична и документирана сумата от 20% самоучастие от страна на крайния получател; дали е условие за кандидатстване в процедурата или следва да е обезпечена по-късно, например след одобрение на съответния кандидат“, подчертава Диана Ковачева.

Тя дава и конкретни примери - сдружения на собственици от община Плевен алармират, че при подаване на документите за участие в етап II, от тях

е изискано представяне на удостоверение за разкрита банкова сметка, по която да е обезпечена наличността от 20% самоучастие.

Друг пример са сдружения на собствениците от община Пазарджик, които пишат, че общината в споразумението-договор със сдруженията е включила изискване цялата сума, представляваща 20%-ото самоучастие, да бъде гарантирана по банковите сметки на сдруженията чрез банково извлечение, което да се представи в общината при кандидатстване за участие в програмата.

„Сдружения на собственици на апартаменти и търговски обекти в сграда на ул. „Тодор Александров“ №54 - Благоевград посочват, че община Благоевград изисква сумата за самоучастие от 20% да е налична при подаване на документите за участие във втория етап на Програмата“, е друг такъв пример.

В писмото си до отговорните органи омбудсманът обръща внимание и на друг факт, че няма никаква яснота на практика кога ще започне да функционира Националният декарбонизационен фонд, така че да не се преклудира възможността за кандидатстване в етап II на процедурата на гражданите, особено за тези, които не разполагат със средства за самоучастие от 20% в указаните от МРРБ срокове за заявяване.

Писмото **тук:** <https://www.ombudsman.bg/bg/n/ombudsmanat-alarmira-za-lavina-ot-zhalbi-za-2199>